

Cito Volgsysteem primair en speciaal onderwijs

Begrijpend lezen 3.0 groep 5

Afnamekaart E4M5 Voorbereiding en voorbeeldopgaven

Lees ook goed de algemene aanwijzingen in **paragraaf 2.2 en 2.3** van de handleiding.

Voorbereiding

- Lees de afname-instructies van tevoren goed door, zodat u de procedure goed kent als u de toets gaat afnemen.
- Zorg dat elke leerling een opgavenboekje E4M5, een potlood en een gum heeft.
- Indien u gebruik wilt maken van afdekbladen, geeft u de leerlingen een afdekblad.
- Zet (eventueel) de digitale voorbeeldopgaven klaar op het digitale schoolbord. Deze vindt u op Cito Portal. U kunt (eventueel) ook zelf symbolen, zoals de accolade of het rondje, op het (digitale) schoolbord zetten ter verduidelijking van de instructies.

Voorbeeldopgaven

De voorbeeldopgaven neemt u voorafgaand aan taak 1 af. De voorbeeldopgaven van deze extra toets (E4M5) en de reguliere toets M5 zijn grotendeels identiek. U kunt de instructie voor deze twee toetsen dus grotendeels gezamenlijk doen. Als u daarnaast ook nog leerlingen hebt aan wie u een andere dan de E4M5-of M5-toets voorlegt, moet u deze leerlingen echter wel apart instructie geven.

Afnamekaart Begrijpend lezen E4M5 taak 1

Instructie bij de voorbeeldopgaven

Voordat u de opgavenboekjes uitdeelt, vertelt u wat er gaat gebeuren.

Jullie gaan straks een leestoets maken. Vandaag beginnen we met taak 1. Morgen/overmorgen gaan we dan verder met taak 2. Ik deel nu eerst de opgavenboekjes uit. In dat boekje gaan we werken. Doe het boekje nog niet open. Laat het nog maar even liggen. Ik ga éérs uitleggen wat we precies gaan doen. Pak alvast een potlood en gum.

Vervolgens deelt u de boekjes (en de afdekbladen) uit.

Als u klaar bent met uitdelen, vertelt u waar de leerlingen hun naam moeten schrijven.

Dan vervolgt u met:

Doe het boekje maar open. Je ziet eerst een grote 1. Op de volgende bladzijde zie je voorbeelden. Die voorbeelden gaan we eerst samen maken.

Instructie openplaatsopgaven: Voorbeeld 'Hondenweer'

Wijs het eerste voorbeeld aan in een opgavenboekje dat u omhoog houdt. Controleer of iedereen de goede bladzijde voor zich heeft.

U vervolgt:

Kijk maar naar de tekst. Deze tekst heet 'Hondenweer'. In de tekst zijn twee woorden weggelaten. Daar staat nu een streep met een cijfer. Kijk maar, een streep met een 1 erboven en een streep met een 2 erboven.

Wijs beide strepen in uw eigen opgavenboekje aan. Vervolg:
Lees eerst de hele tekst maar een keer goed door.

Wacht totdat de leerlingen de tekst hebben gelezen. Vervolg:
Kijk nu naar de eerste opgave onder de tekst. Daar staat V1 voor. V betekent voorbeeld. V1 is de eerste voorbeeldopgave.

Wijs de eerste voorbeeldopgave (V1) in uw eigen opgavenboekje aan. Vervolg:
In de voorbeeldopgave staat: 'Wat past het best op plaats 1?' We gaan nu eerst nog een keer de tekst goed lezen tot voorbij de eerste streep. Dus het stukje bóven de eerste streep, maar ook het stukje ónder die streep. Alleen als je alles goed gelezen hebt, kun je de opgave goed maken.

Lees de tekst hardop voor. Lees vervolgens de eerste opgave en alle antwoorden voor. Vraag aan de leerlingen wie het antwoord weet. U wacht op reacties uit de groep. Daarna gaat u verder:
Goed zo, het woord 'janken' past het best op plaats 1. Zet nu een rondje om de letter die voor het woord 'janken' staat. Om de letter B dus. Doen jullie dat allemaal even? Dan kom ik kijken of het goed is gegaan.

Controleer of iedereen de juiste letter (B) heeft omcirkeld. U vervolgt:
Prima, dat hebben jullie goed begrepen. Als je per ongeluk een rondje hebt gezet om de verkeerde letter, dan kun je dat verbeteren. Gum het foute rondje uit en zet een nieuw rondje om de goede letter, om de B. Als je twee rondjes hebt gezet, dan is je antwoord fout.

Zo nodig wijst u de leerlingen erop dat het **niet** de bedoeling is dat ze het antwoord op de streep in de tekst schrijven.

Eventueel kunt u ter verduidelijking het omcirkelen van de letters op het bord voordoen.

U behandelt voorbeeldopgave 2 op vergelijkbare wijze als voorbeeldopgave 1. Vraag de leerlingen wat het juiste antwoord (antwoord A) is en welke letter ze moeten omcirkelen.

Instructie voorspelopgaven: Voorbeeld 'Zwemdiploma'

U vervolgt met:

We gaan nu verder met een ander voorbeeld. Kijk maar op de volgende bladzijde. Je ziet eerst twee zinnen. Daaronder staat een vak. Eerst lezen we wat er boven het vak staat. Daar staat: 'Hieronder zie je het begin van een tekst. De rest van de tekst kun je niet zien.' De tekst is dus niet af. Dat kun je ook wel zien. De tekst is héél kort.

Dan kijken we in het vak. In het vak staat een titel en een paar zinnen. Wie wil de titel voorlezen?

U laat een leerling de titel voorlezen. Daarna leest u de zinnen eronder voor.

U vervolgt met:

Nu gaan we de opgave maken. De vraag is: 'Waar zal de rest van de tekst over gaan?' Bij deze opgave moet je dus bedenken hoe de tekst verder zal gaan. Je let hierbij op de titel en de tekst. Wie weet het antwoord? Om welke letter moet je een rondje zetten?

Wacht de reacties uit de groep af en zeg:

Goed zo, de letter D. Het juiste antwoord is: 'Over wat je moet doen om een zwemdiploma te halen.' Dat weet je door te kijken naar de titel en de tekst.

Kijk of de leerlingen de juiste letter (D) omcirkeld hebben.

Wijs de leerlingen erop dat er in de toets bij dit soort opgaven ook weleens een plaatje staat. Om de opgaven te maken, kijken de leerlingen dan niet alleen naar de titel en de tekst, maar ook naar het plaatje.

Instructie tekstopgaven: Voorbeeld 'Paard te huur'

Vervolgens oefent u met de leerlingen de tekstopgaven.

U vertelt:

Kijk nu naar het voorbeeld op de volgende bladzijde. De titel van deze tekst is: 'Paard te huur'.

Wijs het voorbeeld aan in een opgavenboekje dat u omhoog houdt. Vervolg:

Lees de tekst eerst maar even zelf.

Als iedereen de tekst gelezen heeft, vervolgt u:

Nu gaan we de opgaven over de tekst maken. Bij voorbeeldvraag 4 staat: 'Lees de zin met het rondje (●) ervoor.' Dit betekent dat je die zin moet opzoeken in de tekst. Doe dat maar. Heb je het rondje gevonden? Dan moet je die zin éérs goed lezen. Bij het rondje staat: 'Maar mama schudt haar hoofd: "Voor niks, dat kan niet. Dat is vast een grap."'

De vraag is: 'Waarom schudt mama haar hoofd?' Je moet nu een stukje terug en verder lezen om het antwoord te kunnen vinden. Doe dat maar.

Wie weet het antwoord? Om welke letter moet je een rondje zetten?

Wacht de reacties uit de groep af en zeg:

Goed zo, de letter B. Het juiste antwoord is: 'Omdat ze denkt dat het niet waar is.'

Om het antwoord te vinden moet je dus altijd een stukje terug of verder lezen.

Kijk of de leerlingen de juiste letter (B) omcirkeld hebben. U zegt:

Dan gaan we nu naar de laatste voorbeeldopgave. Bij voorbeeldopgave 5 staat: 'Lees het stukje met het haakje () ervoor.' Dit betekent dat je de zinnen bij de haak moet opzoeken in de tekst. Doe maar.

U wijst de zinnen in de tekst aan in uw eigen opgavenboekje, zodat de leerlingen zien of ze het goede stukje gevonden hebben. U vervolgt:

Vóór dit stukje staat de haak. Deze zinnen moet je dus éérs goed lezen.

U laat de leerlingen het betreffende stukje tekst lezen. U vervolgt:

De vraag is nu: 'Wat vertelt papa hier?'

Wie weet het antwoord? Om welke letter moet je een rondje zetten?

Wacht de reacties uit de groep af. U zegt:

Goed zo, om de letter C. Het juiste antwoord is: 'Wat hij aan de telefoon heeft gehoord.'

Afsluiting instructie

U sluit de instructie af:

Dit waren de voorbeelden. Heeft iedereen het begrepen? De volgende opgaven gaan op dezelfde manier. Maar dan help ik niet meer. Je moet steeds eerst de hele tekst een keer doorlezen.

Alleen dan kun je de opgaven goed maken. Je zet steeds een rondje om de letter voor het goede antwoord.

Als je een bladzijde af hebt, ga je rustig door met de volgende bladzijde. Je mag de taak zelf helemaal doorwerken totdat er staat: 'Einde van deze taak'.

Als je klaar bent met de opgaven van taak 1, leg je het boekje op de hoek van je tafel.

Noem vervolgens een activiteit of opdracht die de leerlingen daarna kunnen gaan doen.

Sluit de instructie af met:

Sla de bladzijde nu maar om. Dan mogen jullie nu beginnen met de toets.

Let erop dat de leerlingen telkens een bladzijde omslaan. Soms staan er maar één of twee opgaven op de rechterpagina, waardoor leerlingen misschien ten onrechte zullen denken dat dat al het einde van de taak is.

Let erop dat de leerlingen niet door gaan werken in taak 2, maar inderdaad stoppen aan het einde van taak 1.

Na afloop van de afname van taak 1 haalt u de opgavenboekjes op.

Let op!

Het is niet de bedoeling dat u taak 1 nabespreekt met de leerlingen voordat zij taak 2 maken.

Een nabespreking kan namelijk gevolgen hebben voor de resultaten op de volgende taken.

Op die manier krijgt u geen objectief en betrouwbaar beeld van de resultaten van de leerlingen.

Afnamekaart Begrijpend lezen E4M5 taak 2

Taak 2 neemt u bij voorkeur op een andere dag af dan taak 1. De afname verloopt op dezelfde manier als bij taak 1.

Let op!

In taak 2 worden geen voorbeelden meer gegeven. Als u dit nodig acht voor de hele groep of voor enkele leerlingen, kunt u ervoor kiezen de leerlingen nogmaals te laten oefenen met de voorbeeldopgaven van taak 1.

Vertel, voordat u de boekjes uitdeelt, weer kort wat er gaat gebeuren:

Jullie krijgen van mij zo weer een boekje Begrijpend lezen. Daar gaan we weer in werken. Pakken jullie vast een potlood en gum. Je mag het boekje nog niet opendoen.

Deel vervolgens de opgavenboekjes en eventueel de afdekbladen uit. Let goed op dat elke leerling het opgavenboekje krijgt met zijn eigen naam. Elke leerling heeft ook een potlood en gum.

Vervolg met:

Net als gisteren/eergisteren gaan we weer een leestoets maken. Weten jullie nog hoe dat ging?

U wacht even op reacties uit de groep. Indien nodig, geeft u een korte samenvatting van de afname-instructie die u eerder heeft gegeven.

Vertel in ieder geval hoe fouten verbeterd kunnen worden:

Als je per ongeluk een rondje om de verkeerde letter hebt gezet, dan kun je dat verbeteren.

Gum het foute rondje uit en zet een nieuw rondje om de goede letter. Als je twee rondjes hebt gezet, dan is je antwoord fout.

Als je een bladzijde af hebt, ga je rustig door met de volgende bladzijde. Je gaat door tot je het hele boekje uit hebt en er staat: 'Einde van deze taak'.

Als je klaar bent met de vragen van taak 2, leg je het boekje op de hoek van je tafel.

Noem vervolgens een activiteit of opdracht die de leerlingen daarna kunnen gaan doen.

Sluit de instructie af met:

Doe je boekje maar open bij de grote twee.

U wijst in uw eigen boekje de bladzijde met de grote 2 aan en zegt:

Dan mogen jullie nu beginnen met de toets. Sla de bladzijde nu maar om.

Let erop dat de leerlingen telkens een bladzijde omslaan. Soms staan er maar één of twee opgaven op de rechterpagina, waardoor leerlingen misschien ten onrechte zullen denken dat dat al het einde van de taak is.

Na afloop van de afname van taak 2 haalt u de opgavenboekjes op.